22650 ـ روش سجدۀ تلاوت و وضو داشتن برای آن

سوال

آیا برای سجدۀ تلاوت داشتن وضو شرط است؟ و آیا هنگام پایین رفتن برای این سجده باید الله اکبر بگوید، چه در نماز باشد و چه در خارج از نماز؟ در این سجده چه می‌گوید؟ و آیا دعایی که در این باره وارد شده صحیح است؟ و آیا برای این سجده در خارج از نماز شرط است که سلام بگویید؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

در صحیح‌ترین اقوال علما، برای این سجده داشتن وضو شرط نیست و در صحیح‌ترین اقوال علما هنگام برخاستن از این وضو سلام و تکبیر گفته نمی‌شود.

اما هنگام رفتن به این سجده تکبیر مشروع است، زیرا این در حدیث ابن عمر ـ رضی الله عنه ـ ثابت شده و این حدیث دال بر آن است.

اما اگر سجدۀ تلاوت در نماز باشد هنگام رفتن به این سجده و برخاستن از آن، تکبیر واجب است. و از پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ به صحت رسیده که فرمودند: «چنان نماز بگزارید که می‌بینید من نماز می‌گزارم» به روایت بخاری در صحیح (۵۹۵). در سجدۀ تلاوت همان اذکار و دعاهایی مشروع است که در سجدۀ نماز، به دلیل عموم احادیث. از جملۀ این دعاها: سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ، وَصَوَّرَهُ، وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ، بِحَولِهِ وقُوَّته تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الخَالِقِينَ (چهره‌ام سجده برد برای آنکه او را آفرید و صورتگری کرد و برایش شنوایی و بینایی قرار داد، با نیرو و قدرت او، خجسته است الله بهترین آفریدگاران). این را مسلم در صحیحش (۱۲۹۰) از علی ـ رضی الله عنه ـ روایت کرده که پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ این دعا را در سجدۀ نمازش می‌گفت.

قبلا بیان کردیم که در سجدۀ تلاوت همان اذکار و دعاهایی مشروع است که در سجدۀ نماز مشروع است و از پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ روایت شده که در سجدۀ تلاوت فرمودند: «اللَّهمَّ اكتُب لي بِها عندَكَ أجرًا، وضَع عنِّي بِها وزرًا، واجعَلها لي عندَكَ ذُخرًا، وتقبَّلها منِّي كما تقبَّلتَها من عبدِكَ داودَ» (یا الله آن را نزد خودت برایم به عنوان پاداشی بنویس و با آن یک گناه از من بزدای و آن را نزد خود برایم اندوخته بگردان و آن را از من بپذیر چنانکه از بنده‌ات داوود علیه السلام پذیرفتی) به روایت ترمذی (۵۲۸).

حد واجب در این سجده گفتن «سبحانَ رَبّیَ الأعلی» است، همانطور که در سجدهٔ نماز واجب است، و هر ذکر و دعایی که افزون بر آن باشد مستحب است.

سجدهٔ تلاوت در داخل و خارج از نماز مستحب است و واجب نیست زیرا آنچه از پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ در حدیث زید بن ثابت آمده دال بر آن است و همینطور از عمر ـ رضی الله عنه ـ چنین چیزی ثابت است، و الله ولی التوفیق.